

dela in nimajo več možnosti ali moči, da bi poklic zamenjali. Iz poglavljenih intervjujev z učitelji veje podatek, da učitelj po desetih letih dela praktično ni konkurenčen na trgu dela in nima veliko možnosti, da bi dobil primerljivo zaposlitev v drugih poklicih (cf. Javrh, 2008). Mlajši učitelji so praviloma aktivnejši in hočejo več. Občutijo splošne spremembe, hočejo jih upoštevati in se nanje čim bolj pripraviti oziroma odzvati. S tem, da še študirajo in pridobivajo višjo stopnjo formalne izobrazbe, si odpirajo rezervne poti. Posebnost med njimi so nekateri cenjeni in kakovostni učitelji, ki so jih (njihovi kolegi v zbornici) predlagali in izvolili za ravnatelje –po mnenju informatorjev so večinoma »iz dobrih učiteljev postali slabi ravnatelji«. Zanimivo pa je, da nekateri učiteljski kolektivi napredovanja na mesto ravnatelja sploh ne vidijo kot povečanje ugleda.

Zelo angažirani učitelji, ki imajo ambicije in tudi navzven tega ne skrivajo, prehitro dosežejo »plato«. Karieristi so v očeh kolegov tisti učitelji, ki stremijo za drugimi cilji – predvsem jih zanimajo finance, moč in položaj –, ne pa, da bi se posvetili poučevanju kot takemu. Po oceni učiteljev je slednjih primerov v resnici malo.

Nasploh so učitelji, ne glede na to, da morda v praksi precej odstopajo od zelenega, v svojih predstavah o idealnem učitelju pričakovano radikalni. Ko natančneje pogledamo, kako učitelji opisujejo svoje poklicne vzornike, je jasno, da so njihova merila in zahteve visoke (cf. Javrh, 2007). V teh karakteristikah je mogoče prepoznati precej elementov odličnosti: vitalnost, kot posledico zdravega, a dinamičnega načina življenja, odprtost k drugim ljudem in socialne veščine, »biti učitelj« kot način življenja, visoke etične vrednote, vseživljenjsko učenje, sodelovalnost, integralnost itd.

V sekundarni raziskavi (cf. Javrh, 2007) smo analizirali,⁸ koliko so v podobo idealnega učitelja vključene zmožnosti. Za izhodišče primerjave smo vzeli Skupna evropska načela za kompetence in kvalifikacije učiteljev (2006) kot dokument, ki predstavlja začetni konsenz različnih praks, pogledov in tradicij Evrope, združenih v tri velike sklope zmožnosti, ki jih naj obvlada sodobni učitelj. Ti sklopi so: zmožnost delati z drugimi; zmožnost delati z znanjem, tehnologijo in informacijami, zmožnost delati z družbo in v družbi. Največja praznina je bila ob primerjavi opazna prav pri dimenziji zmožnost delati z družbo in v družbi.

V podobi dobrega učitelja, kolega, ki ga je vredno posnemati, v odgovorih naših informatorjev iz leta 2005 še ni bilo zaslediti naslednjih karakteristik: razumevanje globalne odgovornosti in vloge državljanov

8 Analiza izjav 2007. Kvalitativna raziskava biografij učiteljev, podatki zajeti 2005, interno gradivo.